

کیمشان

اشاره

عربستان همواره به کنشسور محدودیت‌ها و محرومیت‌ها در زمینه حقوق اجتماعی و سیاسی مردم معروف بوده است. قرائت متعصبانه و متحجرانه از اسلام باعث شده است تا در این کشور سخت‌گیری‌های مذهبی و دینی زیادی اعمال شود که نتیجه آن به وجود آمدن گروه‌های تروریستی است. اما گویا با روی کار آمدن ملک سلمان از سال ۲۰۱۵این روند شاهد تغییر اتی بوده و برخی آزادی‌های اجتماعی و مذهبی اعمال شده است. البته این آزادی‌ها از سوی کارشناسان، یک «فرب بزرگ» از جانب «محمد بن سلمان» ولیعهد سعودی برای رسیدن به تاج و تخت پادشاهی دانسته می‌شود. در هر حال، بن سلمان در قالب سند چشم‌انداز ۲۰۳۰ در صدد برخی اصلاحات پر آمده و اعلام کرده که به دنبال ایجاد یک «عربستان مدرن» است.
روزم آل سعود در چارچوب این اصلاحات، قصد دارد در مورد حجاب و روابط زن و مرد که در اسلام حرمت خاصی دارد، دست به تغییراتی بزند. در مطلب حاضر برخی از اقدامات اخیر عربستان به ویژه در حوزه زنان، مورد بررسی قرار می گیرد.

سرویس خارجی

همسر بن سلمان

در روزهای اخیر عکس‌هایی از مراسم ازدواج ولیعهد عربستان در توپیتر منتشرش شده است. این اولین باراست که تصاویر مراسم ازدواج یکی از اعضای خاندان سلطنتی عربستان منتشر می‌شود. به گزارش اسپوتنیک به نقل از رسانه‌های عرب زبان، ولیعهد عربستان در آوریل ۲۰۰۸ با دختر عموی خود شاهزاده «ساره بنت مشهور عبدالعزیز» ازدواج کرده و صاحب دو فرزند پسر به نام «سلمان» و «مشهور» و دو فرزند دختر به نام «فهد» و «نوره» است. نکته جالب توجه در ارتباط با این ماجرا این است که عکسی از همسر بن سلمان منتشر شده که بدون حجاب است و این مسئله جنجال زیادی در شبکه‌های اجتماعی به پا کرده است. چرا که همه می‌دانند کشف حجاب علنی همسر ولیعهد عربستان می‌تواند پیام‌ها و معانی زیاد به دنبال داشته باشد.

*** هر چند هدف اصلی آمریکا و آل سعود از اجرای اصلاحات، تحکیم بنیادهای رژیم پادشاهی در عربستان است، ولی به نظر می‌رسد که اجرای این سیاست پیامدهای مثبتی برای این رژیم ندارد.**

کشف حجاب دختر ملک عبدالله

سایت‌های خبری جهان عرب با انتشار تصویر دختری بی‌حجاب، از کشف حجاب شاهزاده عادل‌ه دختر ملک عبدالله بن عبدالعزیز آل سعود پادشاه سابق عربستان سعودی خبر دادند. این سایت‌های خبری ضمن انتشار عکس فوق، اعلام کردند که این عکس در مدت زمان بسیار کوتاهی، با سرعت بسیار زیاد در صفحات شخصی در سایت‌های اجتماعی منتشر شده و در کمتر از یک ساعت بیش از یک میلیون مخاطب و بیننده کسب کرده است. گفته می‌شود در این عکس، دختر پادشاه کشور وهابیت، بدون نقاب و حتی بدون حجاب و با موهایی طلایی رنگ، ظاهر شده که اقدامی بی‌سابقه به شمار می‌رود. این اقدام شاهزاده عادل‌ه، نوعی ساختار شکنی محسوب می‌شود. او پیش از این در مراسم مختلف با روسری حضور می‌یافت و این اولین باری است که عکسی بی‌حجاب از وی منتشر شده است. عادل‌ه چندی پیش طی گفت‌وگو با نشریه فرانسوی «لوفیگارو» اظهاراتی علیه نوع حجاب در عربستان بیان کرده بود و حجاب زنان سعودی را یک فرهنگ محلی، که ریشه در قبایل عرب دارد و نه اسلامی، دانسته بود. وی در آن گفت‌وگو همچنین، ازدواج دختران زیر ۱۸ سال با مردان میثلس را به پیر به شدت انتقاد کرده و این کار را نیز از عادات و رسوم قبایل قدیمی عرب دانسته بود.

دست دادن با زن اماراتی

در خلال اخبار منتشره تحت عنوان دیدار بن سلمان و «محمد بن زاید» ولیعهد ابوظبی در جده، عکسی در روزنامه الکترونیکي عکاظ منتشر شد که ولیعهد سعودی را در حال ملاقات با «بنت سهیل بن فارس المزروعی» وزیر امور جوانان امارات به تصویر کشیده بود اما نکته‌ای که باعث شد این عکس در شبکه‌های اجتماعی جنجال‌برانگیز شود زیر پا

دریچه‌ای به جهان khareji@kayhan.ir

که همواره در طول سال‌های متعدادی تلاش زنان برای حضور آزادانه در مشاغل و مراکز مختلف با مخالفت نهادهای وابسته به وهابیت مواجهه شده است. هرچند طرح اعطای مجوز رانندگی به زنان با واکنش مفتی اعظم آل‌سعود (عبدالعزیز بن عبدالله آل‌الشیخ) مواجه شد و او این طرح را «مجرمانه و غیر محترم» خواند اما در نهایت هیئت کبارالعلماء که از علمای طراز اول عربستان تشکیل شده‌اند با تبعیت از این حکم پادشاهی، آن را مطابق شریعت اسلامی اعلام کرد. این فتوا در حالی مطرح شد که سال‌های گذشته در برابر اعطای آزادی به زنان، علمای وهابی دست به تظاهرات می‌زدند. مفتیان غیررسمی وهابی نیز در این زمینه موضع‌گیری سختی کردند. یکی از این علما «سعد الحجری» نام دارد، او می‌گوید مغز زنان معمولاً نصف مغز مردان است و وقتی زنان به

سند ازدواج را برای خود نگه دارند. این گشایش‌ها باعث شد حق زنان برای گرفتن طلاق در هنگامی که مورد آزار و اذیت مردان قرار می‌گیرند افزایش یابد. به طور مثال، در جامعه کنونی سعودی از هر سه ازدواج یک ازدواج به طلاق می‌انجامد. از طرفی بن‌سلمان به بهانه اشتغال‌زایی برای نیروهای بیکار بومی، در سندن چشم‌انداز ۲۰۳۰ طرحی را درنظر گرفته که طبق آن، از زنان برای مشاغلی استفاده کنند که نیروهای کشورهای بیگانه در آنها فعال هستند. این طرح با واکنش منفی مفتی اعظم یعنی «عبدالعزیز بن عبدالله بن‌پار» مواجه شده و او نیز با «مجرمانه و غیرمحترم» خواندن این طرح، از مفتی‌های دیگر عربستان خواسته تا برای وزیر کار سعودی طلب بیماری و مرگ نمایند.

با نگاه به جامعه عربستان و سنجش افکار عمومی آن می‌توان به این

سند ۲۰۳۰، حجاب زنان عربستان را نشانه گرفت

محمدرضا مرادی

برآیند رسید که جامعه عربستان بسترهای کافی برای حرکت به سمت سکولاریزه شدن را ندارد. برای اثبات ادعا می‌توان به یک نظرسنجی اشاره کرد که قبل از صدور حکم حق رانندگی زنان انجام شده است؛ در این نظرسنجی ۸۵ درصد زنان سعودی مخالف حق رانندگی برای خود هستند. در همین راستا «عبدالعزیز بن عبدالله بن‌پاز» مفتی اعظم عربستان فتوایی صادر و اعلام کرد: «چازه دادن به زنان برای رانندگی موجب سقوط جامعه از طریق ترویج اختلاط ود جنس و اشاعه فحشا می‌شود و به همین دلیل باید از آن جلوگیری کرد».

بنابراین به نظر می‌رسد سکولاریسمی که محمد بن‌سلمان به دنبال

اجرای کردن آن است در درون دستگاهی ندارد و بیشتر تجویز شده

از سمت غرب و به ویژه آمریکا است. الکویی که ولیعهد عربستان به

صفحه ۸**پنج‌شنبه۲۴ خرداد ۱۳۹۷****۲۹ رمضان۱۴۲۹ – شماره ۲۱۹۲۸**

سرب‌کوب‌ها نیز افزایش یافته است. این مسئله خود دروغین بودن طرح اصلاحات بن سلمان را نشان می‌دهد.

یک گزارش حقوق بشری سازمان ملل، که طی پنج روز تحقیقات در عربستان تهیه شده است نشان می‌دهد که این کشور قوانین ضدتروریستی را به طور سیستماتیک برای توجیه شکنجه‌ها و زندانی کردن مدافعان حقوق بشر استفاده می‌کند. روزنامه گاردین ضمن اشاره به گزارش سازمان ملل درباره عربستان نوشت، «بن امرسون» گزارشگر ویژه سازمان ملل در امور مبارزه با تروریسم، با سیاستمداران، قضات، پلیس و دادستان‌های عربستانی ملاقات کرده است. وی در گزارشی نوشته است در عربستان کسانی که به طور مسالمت‌آمیز از حق آزادی بیان استفاده می‌کنند، به طور سیستماتیک مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرند. وی افزود، در عربستان عدلای سال‌ها در زندان می‌مانند و بقیه اعدام می‌شوند و از سوی دیگر، کسانی که این زندانیان را شکنجه می‌دهند، از صونیت برخوردارند. این درحالی است که عربستان به تازگی ۱۰ گواهی‌نامه رانندگی به زنان این کشور داده و محمد بن سلمان ولیعهد سعودی خود را در موضع اصلاح‌گر در عربستان قرار داده است. اما این تغییرات تاریخی در عربستان همچنان تحت‌الشعاع دستگیری ماه گذشته مخالفان مشهور ممنوعیت رانندگی، قرار می‌گیرد. امرسون می‌گوید طی دو سسال گذشته، تمرکز بی‌سابقه‌ای از قدرت اجرایی خاندان سلطنتی در همه حوزه‌های زندگی مردم وجود داشته است. وی این مسئله را برای سازمان ملل که به سعودی‌ها این اجازه را داد تا سال ۲۰۱۶ به شورای حقوق بشر سازمان ملل وارد شوند، شرم‌آور عنوان کرد. وی افزود، هیچ قضاتوی در این کشور، مستقل نیست و سیستم قضایی کاملاً در کنترل پادشاه است. امرسون خاطر نشان کرد، هیچ آزادی بیان، هیچ تفکیک قدرت، هیچ رسانه آزاد و هیچ اتحادیه تجاری آزاد یا هیچ جامعه مدنی در حال فعلیاتی در عربستان وجود ندارد. از سوی دیگر، ۲۰۰ نهاد حقوق بشری بین‌المللی از جمله «بنادان بین‌المللی حقوق بشر»، «سازمان غفو بین‌الملل» و «مرکز اروپایی برای دموکراسی و حقوق بشر» از مقامات سعودی خواست‌اند که هر چه سریع‌تر جوانان دختر و پسر فعال در زمینه حقوق بشر را که بازداشت شده‌اند، آزاد کند. به گزارش پایگاه «خلیج آنلاین» این سازمان‌ها خواستار روشن شدن مکان بازداشت افرادی شده است که صرفاً به دلیل حمایت از حقوق زنان یا غیره، بازداشت شده‌اند. این سازمان‌ها از عربستان خواستند اجازه دهد این افراد با خانواده خود در تماس باشند. در بیانیه‌این سازمان‌ها ضمن ابراز نگرانی از وضعیت

*** محمد بن‌سلمان با انتشار تصاویر بدون حجاب همسرش، به همگان فهماند که سمت و سوی اصلاحات موردنظر وی، احقاق حقوق زنان و شهروندان نیست، بلکه سبک زندگی مبتذل غربی است.**

*** آمریکایی‌ها از شاه عربستان خواستند اصلاحات موردنظر آنها را در کشورش به اجرا بگذارد و شاه نیز این ماموریت را به ولیعهد محول کرد.**

حقوق بشر در عربستان، آمده است که این بازداشت‌ها در زمانی انجام شده است که دولت ریاض در قالب طرح «چشم‌انداز ۲۰۳۰»، اجرای شماری از اصلاحات را در عربستان آغاز کرده است. رژیم آل‌سعود طی هفته‌های گذشته، دستکم ۱۷ فعال زن و مرد در حوزه حقوق بشر را بازداشت کرده و به زندان انداخته است؛ امری که با اعتراض گروه‌های حقوق بشری و سازمان‌های بین‌المللی فعال در زمینه حقوق بشر روبرو شده است.

در کل به نظر می‌رسد که تلاش‌های بن‌سلمان برای اعطای آزادی‌های بیشتر به ویژه در مورد زنان طرحی وارداتی است که با فرهنگ مردم عربستان همخوانی ندارد. البته بن‌سلمان در رقابت با امارات سعی دارد تا مسئله سکولاریزه کردن جامعه عربستان را پیش ببرد. اما نکته قابل تامل در این مورد این است که وی همزمان با اجرای این اصلاحات، فعالان حقوق زنان را نیز دستگیر و زندانی می‌کند. درهر حال، سوالی که به حجاب خدن‌ها را به خود مشغول کرده، این است که آیا اصلاحات موردنظر آمریکا و بن‌سلمان، باعث قوام رژیم آل‌سعود می‌شود، یا نه، این اصلاحات به ضدخود تبدیل شده و آل‌سعود را با چالش‌های جدید مواجه خواهد کرد؟

جزیره استراتژیک و مهم در دریای عرب، خلیج عدن و دریای سرخ برای امارات بسیار مهم است.

جمع‌بندی

به نظر می‌رسد امارات در جنگ یمن بر خلاف عربستان، به اهداف خود رسیده و بنادر حساس یمن را اشغال کرده است. در واقع امارات در یمن دو هدف سیاسی و اقتصادی را دنبال کرده است. از نظر سیاسی امارات به دلیل مساحت کم فاقد عمق استراتژیک است و سعی دارد با تصرف بنادر یمن این ضعف خود را جبران کند. علاوه بر این تسلط بر جزیره استراتژیک سقطری که اخیراً امارات نشان داد که قصد اشغال این منطقه را دارد امارات را قادر خواهد کرد که در دهانه تنگه استراتژیک باب المندب پایگاه نظامی داشته باشد و حتی با استفاده از این جزیره و باب المندب بتواند به شاخ آفریقا نیز دست یابد. به همین دلیل است که کارشناسان معتقدند که هدف امارات در اشغال بنادر یمنی دائمی بوده و این کشور سعی ندارد به هیچ عنوان این بنادر را تحویل دهد. امارات تصور می‌کند که در صورت موفقیت بنادر یمنی، بندر دبی به عنوان قلب اقتصاد امارات رونق خود را ازدست خواهد داد. به همین دلیل، امارات نقشه جدایی و تقسیم یمن به چند منطقه و چند کشور را در دست دارد و به دنبال انجام این کار است.

امارات در جنوب یمن به استفاده از تجهیزات نظامی و هوایی و دریایی در یمن دارد و سعی کرده است، با این نیروها و ایجاد ارتششی متشکل از ۴۰ هزار نفر از جنوبی‌ها و سلفی‌ها، بندرهای یمن از بندر عدن تا بندر المکلا و المخار را زیر سلطه خود داشته باشد و به عنوان حاکم فعلی، بر اقتصاد و عبور و مرور در سواحل یمن کنترل و همچنین بر باب‌المندب سلطه داشته باشد. امارات با این کار به دنبال آن است که بندرهای یمن را تحت مدیریت و سلطه خود داشته باشد تا این بندرها در آینده هیچ خطر و تهدیدی برای بندر دبی به‌عنوان بندر ترانزیتی در به نفت یمن چشم طمع دوخته و در تلاش است تا میدان نفتی «واعد» را که در استان الجوف واقع شده به کنترل خود درآورد. ریاض در صورتی که بتواند به این خواسته‌ها دست یابد افزون بر افزایش تولید نفت می‌تواند به جای استفاده از تنگه هرمز در خلیج فارس از دریای عرب نفت صادر کند. مسئله‌ای که در میدان عمل ریاض موفق نشده است که آن را اجرا کند.

جریان‌های گشتی در جنوب

بررسی رفتار امارات در سه سال گذشته نشان دهنده این است که اساساً این کشور به دنبال گسترش نفوذ خود در جنوب یمن بوده و چندان مایل به مقابله با انصارالله در استان های شمالی نیست. به همین دلیل، اولین کاری که امارات به شکل فعالانه در یمن انجام داده است، مرکز مدیریت این شهر در منطقه «الحره» در عدن قرار داشت و عنوان می‌شود امارات با استفاده از ۲۰ هزار سلفی در جنوب یمن بوده است. این نیروی مسلکی

در یمن به‌خصوص در جنوب آن، به نام «حزم الامنی» شناخته می‌شود. امارات با استفاده از این نیروها بارها به نبرد با نظامیان و مزدوران وابسته به عربستان پرداخته است. امارات همچنین یک نیروی زمینی، هوایی و دریایی در یمن دارد و سعی کرده است، با این نیروها و ایجاد ارتششی متشکل از ۴۰ هزار نفر از جنوبی‌ها و سلفی‌ها، بندرهای یمن از بندر عدن تا بندر المکلا و المخار را زیر سلطه خود داشته باشد و به عنوان حاکم فعلی، بر اقتصاد و عبور و مرور در سواحل یمن کنترل و همچنین بر باب‌المندب سلطه داشته باشد. امارات با این کار به دنبال آن است که بندرهای یمن را تحت مدیریت و سلطه خود داشته باشد تا این بندرها در آینده هیچ خطر و تهدیدی برای بندر دبی به‌عنوان بندر ترانزیتی در خاورمیانه ایجاد نکنند. اکنون سلطه بر بنادر مهم یمن تقریباً در دست امارات است.

حمله به سقطری

امارات در بعد سیاسی نیز سعی دارد با اقداماتی مانند اعزام نیروی نظامی به جزایر استراتژیک سقطری به نوعی قدرت خود را به عربستان در این منطقه نشان دهد. عربستان و امارات در ماه‌های گذشته وارد فاز اختلافات شده و حتی درگیری‌های شدیدی بین نیروهای دو طرف در شهر عدن رخ داده است. از سوی دیگر، پس از برکناری «عادل الجراح» نخست وزیر مورد حمایت امارات، اختلافات بین امارات با دولت مستعفی نیز بسیار زیاد شد و به همین دلیل اقدامات امارات در جنوب یمن می‌تواند با هدف فشار بر منصور هادی نیز باشد. امارات سعی کرده است چند جزیره یمن از جمله

اهداف سیاسی و اقتصادی امارات

در جنوب یمن

شرکت «بنادر دبی» تمام تلاش خود را برای کنترل و جلوگیری از شکوفایی آن به کار گرفت.

امارات به عنوان یک کشور تجاری نقش مهمی در تجارت جنوب غرب آسیا دارد، از این منظر می‌کوشد با استفاده از نفوذ خود در منطقه از طرح‌های توسعه دیگر بنادر کشورهای حاشیه خلیج فارس و اقیانوس هند جلوگیری کند. امارات سعی دارد تا بندرهای یمن از بندر عدن تا بندر المکلا و المخار را زیر سلطه خود داشته باشد . ابوظبی با این کار به دنبال آن است که بندرهای یمن را تحت مدیریت و سلطه خود داشته باشد تا این بندرها در آینده هیچ خطر و تهدیدی برای بندر دبی به‌عنوان بندر ترانزیتی در خلیج فارس ایجاد نکند. اکنون سلطه بر بنادر مهم یمن تقریباً در دست امارات است و حتی بنادر روبروی سواحل یمن مانند بندرهای سومالی، جیبوتی و اربتره و خیلی از این کشورها نیز زیر نظر شرکت‌های اماراتی عمل می‌کنند.این در حالی است که سلطه بر بندر عدن را نیز شرکت‌های یمنی در اختیار دارند. این کشور بیشتر از اهمیت کمتری برخوردار است. این کشور بیشتر به نفت یمن چشم طمع دوخته و در تلاش است تا میدان نفتی «واعد» را که در استان الجوف واقع شده به کنترل خود درآورد. ریاض در صورتی که بتواند به این خواسته‌ها دست یابد افزون بر افزایش تولید نفت می‌تواند به جای استفاده از تنگه هرمز در خلیج فارس از دریای عرب نفت صادر کند. مسئله‌ای که در میدان عمل ریاض موفق نشده است که آن را اجرا کند.

امارات از فروردین ۹۴ به همراه عربستان، کشور یمن را مورد تجاوز قرار داده و این دو کشور تاکنون بیش از ۱۵ هزار یمنی را به شهادت رسانده‌اند. عربستان به دنبال بازگرداندن «منصورهادی» رئیس جمهور مستعفی یمن به قدرت و شکست انصارالله بوده و سعی دارد تا یمن در مسیر استقلال سیاسی حرکت نکند. اما امارات در این میان، اهداف متنوع تری داشته و در سه سال گذشته سعی کرده است تا به آنها دست یابد. در واقع براساس یک توافق نانوشته، امارات جنوب یمن را به عنوان حوزه فعالیت خود برگزیده است. اما امارات در جنوب یمن به دنبال چیست؟

اماراتی‌ها او مجموعه‌ای از ملاحظات سیاسی و اقتصادی را درخصوص یمن دارند و رویکرد جدید آنها بعد از جنگ عدن نیز با این ملاحظات ارتباط دارد. از یک سو مهم‌ترین اهداف سیاسی امارات در یمن را می‌توان تلاش برای عدم تشکیل دولت با ثبات و قدرتمند در یمن، مقابله با رشد و قدرت گرفتن جریان اخوانی، چندپارگی و درگیری بین نیروهای مختلف یمن مانند الکحوا، طرفداران هادی و جوتوبی‌ها و همچنین جدایی جنوب یمن از شمال آن برشمرد. از سوی دیگر امارات نگران رشد اقتصادی یمن در سطح منطقه و تبدیل شدن آن به کشوری مستقل و رقیب اقتصادی ابوظبی با توجه به موقعیت ژئوپلیتیک آن است.

قدرت اقتصادی یمن

یمن برای امارات از جنبه اقتصادی بسیار مهم است. از جنبه اقتصادی مهم‌ترین نگرانی امارات تبدیل شدن بندر عدن به رقیب قدرتمند دبی است. در حالی که بین‌المللی شدن دبی و تبدیل شدن آن به اکنون تجارت منطقه‌ای درآمدزایی گسترده‌ای را برای امارات در پی دارد، هرگونه وضعیت ثباتی و سیاست‌های مستقل که باعث شکوفایی عدن و مناطق ساحلی یمن شود باعث نگرانی امارات نیز می‌شود. پروژه «مدینهالنور» اصلی‌ترین نمونه‌ای است که درصورت اجرای آن در یمن، وضعیت اقتصادی منطقه را با دگرگونی‌هایی مواجه می‌کند.

پروژه مدینهالنور در سال ۲۰۰۶ و در پی دیدار علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهور سابق یمن با بیش از ۱۵۰ شرکت از نقاط مختلف دنیا به تصویب رسید و قرار شد اجرای آن به «عبدالله یقشان» تاجر یمنی واگذار شود. بنابر اعلام منابع یمنی هزینه تقریبی و اولیه این پروژه بزرگ حدود ۱۴۰ میلیارد دلار برآورد شده و درصورت اجرا، گلوگاه‌های اقتصادی در شاخ آفریقا و کشورهای شبه‌جزیره عرب را به هم مرتبط می‌کرد به ویژه اینکه نقشه مهندسی آن هفت سال پیش طراحی و تصویب شده و نشان می‌داد که مساحت مدینهالنور چند برابر دبی است. مرکز مدیریت این شهر در منطقه «الحره» در عدن قرار داشت و عنوان می‌شود امارات با استفاده از

منبع: فارس